

15
LAT
IPN

BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW IPN

BILANS 15 LAT
DZIAŁALNOŚCI

Archiwum IPN

Zadania Pionu Archiwalnego IPN opisane w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu to:

- gromadzenie i ewidencjonowanie dokumentów wytworzonych i zgromadzonych w latach 1939–1990 przez byłe organy bezpieczeństwa PRL, organy bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej oraz Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich;
- przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie i digitalizowanie dokumentów pozyskanych do zasobu archiwalnego;
- udostępnianie dokumentów oraz ich publikacja w formie wydawnictw źródłowych.

W Centrali IPN w Warszawie zadania te realizuje Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów (BUiAD), a w oddziałach Instytutu oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów (OBUiAD). W delegaturach w Bydgoszczy, Kielcach, Olsztynie, Opolu i Radomiu utworzono komórki udostępniania i archiwizacji dokumentów.

Osoby i instytucje zainteresowane skorzystaniem z zasobu zgromadzonego w Instytucie mogą składać wnioski o udostępnienie dokumentów. Wnioski rozpatrywane są we wszystkich oddziałach i delegaturach IPN. Centralę Pionu Archiwalnego stanowi Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Warszawie. To tam przygotowywane są wewnętrzne procedury regulujące i usprawniające pracę Archiwum, tam też projektowane są rozwiązania i standardy dotyczące opracowywania zasobu, jego digitalizacji i opisywania w nowoczesnych aplikacjach elektronicznych.

W siedzibach Instytutu w całym kraju, dla osób zapoznających się z udostępnianymi dokumentami, przygotowaliśmy czytelnie akt. Znaczną część materiałów archiwalnych udostępniamy obecnie w formie plików cyfrowych. W czytelniach dostępne są także elektroniczne pomoce archiwalne i biblioteczki publikacji z zakresu najnowszej historii Polski.

Siedziba Centrali BUiAD w Warszawie, ul. Kłobucka 21

Wieliczka, siedziba OBUiAD w Krakowie

Siedziba OBUiAD w Poznaniu

W 100 magazynach archiwalnych na terenie całego kraju zgromadziliśmy prawie 91 km bieżących akt. Ponad jedna trzecia zasobu, czyli 31 km bieżących przechowywana jest w Warszawie. Spośród oddziałów i delegatur IPN największym zasobem dysponują oddziały w Katowicach (ponad 11 km bieżących akt), we Wrocławiu (ok. 10 km bieżących) oraz w Krakowie (ponad 6 km bieżących).

Na zasób archiwalny Instytutu składają się przede wszystkim dokumenty wytworzone w latach 1944–1990 przez cywilne i wojskowe organy bezpieczeństwa państwa, ponadto akta dotyczące zbrodni nazistowskich i komunistycznych zgromadzone wcześniej przez Główną Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz jej okręgowe komisje, akta osób represjonowanych z przyczyn politycznych, wytworzone przez sądy i prokuratury powszechne oraz wojskowe, a także akta jednostek organizacyjnych więziennictwa. Niewielką, ale bardzo wartościową część zasobu stanowią dary osób prywatnych.

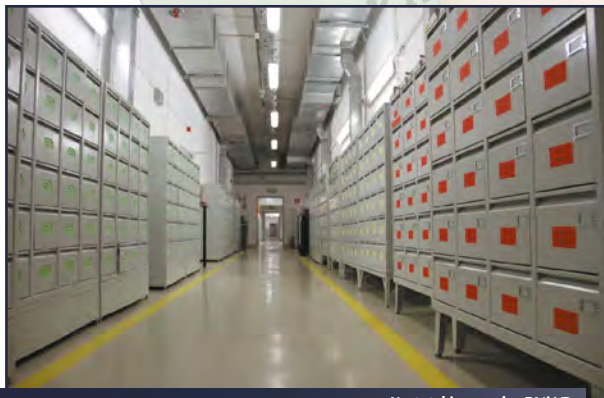
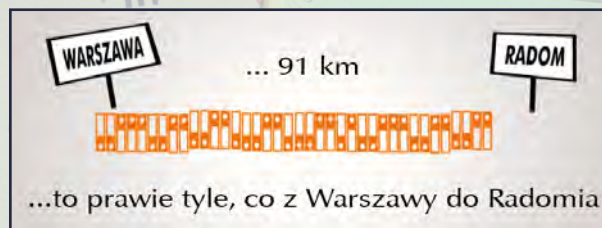
Poza materiałami aktowymi w zasobie Instytutu zgromadziliśmy bogaty zbiór fotografii (ponad 39 mln zdjęć, zarówno w jednostkach archiwalnych, jak też w odrębnych zbiorach fotograficznych), a także nagrania audio (1661 jednostek archiwalnych – j.a.) i video (2095 j.a.).

Posiadamy także prawie 11 km kartotek i innych pomocy ewidencyjnych, (dzienników rejestracyjnych i archiwalnych, inwentarzy i skorowidzów akt itd.). Największy ich zbiór pozostaje w dyspozycji Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Warszawie (prawie 6400 metrów bieżących – mb, w tym kartoteka paszportowa ponad 2100 mb).

Magazyn archiwalny OBUiAD w Krakowie

Wyobraźcie sobie Wasze prywatne biblioteczki i szeregi książek stojących jedna obok drugiej, stykających się grzbietami. To właśnie długość tych grzbietów tworzy stan zasobu. W przypadku Instytutu Pamięci Narodowej to 91 km!

Kartoteki z zasobu BUiAD

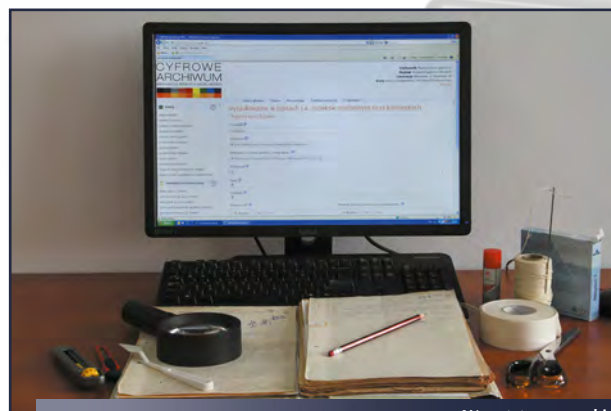

Magazyn archiwalny OBUiAD w Poznaniu

Archiwum IPN

W ramach opracowania merytorycznego zasobu wdrożyliśmy w Archiwum Instytutu system informacji archiwalnej Cyfrowe Archiwum. Jest to największa w Polsce baza danych o dokumentach archiwalnych. Poruszanie się po systemie ułatwiają funkcjonalne wyszukiwarki.

System cały czas jest rozbudowywany. Docelowo Cyfrowe Archiwum wspomagać będzie działalność Instytutu na każdym etapie zarządzania dokumentami: od włączenia materiałów archiwalnych do zasobu, poprzez opis jednostek archiwalnych, odnotowanie informacji o procesach, którym dana jednostka jest poddawana (takich jak konserwacja, opracowanie, digitalizacja), po wypożyczanie i udostępnianie dokumentów.

Warsztat pracy archiwisty

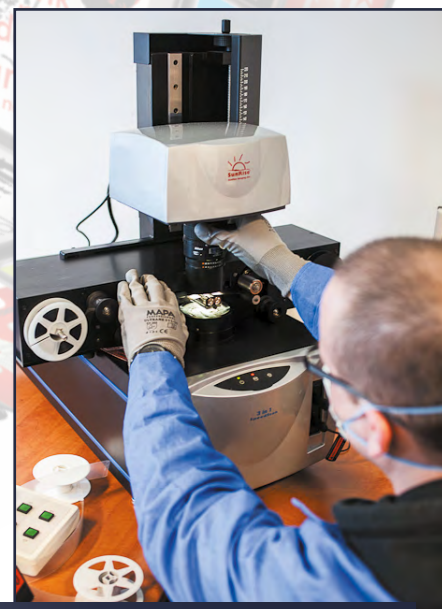
W ramach pracy nad Cyfrowym Archiwum stworzyliśmy już ponad 17 mln opisów j.a. W systemie udostępniliśmy także 18 mln rekordów (informacji) na poziomie indeksu osobowego i ponad 4 mln opisów kart kartotecznych.

System jest podstawowym narzędziem pracy archiwistów Instytutu i innych pracowników prowadzących w ramach wykonywanych obowiązków kwerendy archiwalne. Wyszukiwać informacje mogą w nim także dziennikarze i naukowcy, korzystający z zasobu naszego Archiwum.

Cyfrowe Archiwum stanowi podstawę publikowanego na naszej stronie internetowej Inwentarza Archiwalnego, zawierającego opis zasobu Instytutu na poziomie jednostek archiwalnych. Do chwili obecnej do Inwentarza wprowadziliśmy prawie 1 mln 278 tys. rekordów. Inwentarz Archiwalny dostępny jest pod adresem: inwentarz.ipn.gov.pl.

Narzędziem informatycznym umożliwiającym wyszukiwanie i udostępnianie fotografii z zasobu IPN jest baza ZEUS. Dotychczas zmieściliśmy w niej 107 tys. zdjęć.

Opracowywanie zasobu to nie tylko konserwacja, zliczanie i zabezpieczanie kart dokumentów. Od kilku lat w Pionie Archiwalnym realizowany jest projekt digitalizacji materiałów zgromadzonych w zasobie Instytutu. Tworzenie kopii cyfrowych służy zabezpieczeniu dokumentów przed fizyczną degradacją oraz usprawnieniu procesu udostępniania. W ramach digitalizacji wykonujemy kopie cyfrowe dokumentacji aktowej, mikrofilmów, kartotek oraz zbiorów audiowizualnych.

Skanowanie mikrofilmów

Nasze repozytorium cyfrowe należy do największych w kraju. Zdigitalizowaliśmy już ponad 300 tys. j.a. dokumentacji aktowej i mikrofilmów (27 mln plików cyfrowych), 4,8 mln kart kartotecznych (11 mln plików cyfrowych), 244 tys. fotografii, jak również 1175 j.a. materiałów filmowych oraz 1202 j.a. materiałów audio. W sumie zasoby cyfrowe Instytutu obejmują ok. 660 terabajtów danych.

Głównym zadaniem Pionu Archiwalnego jest udostępnianie dokumentów. Zgromadzone dokumenty, udostępniane są na zasadach określonych w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej. Wśród korzystających z Archiwum IPN są badacze zajmujący się najnowszą historią Polski, dziennikarze i publicyści, studenci oraz osoby, chcące zapoznać się z dokumentami, które na ich temat wytworzyły i gromadziły były organy bezpieczeństwa państwa. Ważną grupę wnioskodawców stanowią urzędy administracji państwowej i samorządu terytorialnego, sądy, prokuratury, organy ścigania i inne podmioty, którym dokumenty są udostępniane w związku z realizacją ich zadań ustawowych czy też statutowych.

W ciągu minionych 15 lat, zrealizowaliśmy ponad 957 tys. wniosków. Ich rozpatrzenie wymagało przeprowadzenia niemal 3 700 000 szczegółowych kwerend w kartotekach, dziennikach i rejestrach.

Udostępniliśmy wnioskodawcom ponad 2 500 000 jednostek aktowych!

Najwięcej osób zapoznało się z aktami z naszego zasobu w czytelnich oddziałów w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Katowicach.

Początkowo dokumenty udostępniane były w formie oryginałów lub kopii papierowych. Obecnie większość dostępna jest w formie cyfrowej. Zeskanowane materiały, za pomocą opracowanej w Instytucie aplikacji Digi-Arch, pobierane są bezpośrednio z centralnej macierzy dyskowej BUiAD i udostępniane w czytelnich IPN w całym kraju.

Zrealizowaliśmy ponad 100 tys. wniosków osób fizycznych, poszukujących dokumentów ich dotyczących, 71 tys. wniosków złożonych przez badaczy i dziennikarzy, oraz ponad 120 tys. wniosków dla urzędów, sądów, stowarzyszeń, fundacji i innych instytucji.

Czytelnia akt OBUiAD w Warszawie, ul. Kłobucka 21

Czytelnia akt OBUiAD w Rzeszowie

W celu popularyzacji wiedzy o represjach, jakie dotknęły Polaków i obywateli polskich innych narodowości, w okresie II Wojny Światowej i po jej zakończeniu (1939-1956) ze strony niemieckich i sowieckich okupantów, utworzyliśmy w 2014 r. Centrum Udzielania Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej. Do jego zadań należy udzielanie informacji, na zapytania osób zainteresowanych, o losach osób aresztowanych, zmarłych, zaginionych lub poddanych innym represjom (np. wywiezionych na roboty przymusowe). Pytania dotyczące ofiar II Wojny Światowej można kierować na adres: ofiary@ipn.gov.pl.

Instytut Pamięci Narodowej jest jedyną instytucją w Polsce dysponującą elektroniczną kopią Bazy Międzynarodowej Służby Poszukiwawczej w Bad Arolsen. Baza ta zawiera informacje dotyczące ponad 17 mln osób, w tym więźniów obozów koncentracyjnych, ofiar gestapo, robotników przymusowych i osób deportowanych w czasie II Wojny Światowej. W 2013 r., na podstawie umowy zawartej z Ośrodkiem „Karta”, pozyskaliśmy materiały zgromadzone w ramach programu dokumentacyjno-badawczego „Indeks Represjonowanych”. Baza wewnętrzna Indeksu liczy ok. 1,2 mln rekordów dotyczących osób represjonowanych na terenie b. ZSRR.

Okladka broszury promującej Centrum

Pion Archiwalny Instytutu pełni również ważną rolę w działaniach związanych z uhonorowaniem działaczy opozycji antykomunistycznej, w tym w procedurze przyznawania odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności. Archiwiści przygotowują wnioski przedstawiające zasługi kandydatów do odznaczenia, które przez Prezesa IPN są przedkładane do decyzji Prezydentowi RP, jak również uczestniczą w organizacji uroczystości wręczenia odznaczeń. Dotąd wyróżniono w ten sposób 1832 osoby.

Odnaczenie Krzyż Wolności i Solidarności

Uroczystość wręczenia odznaczeń w Gdańsku, 25 września 2015 r.

Archiwiści IPN wykorzystują swoje doświadczenie i wiedzę w różnorodnych przedsięwzięciach naukowych i popularyzatorskich.

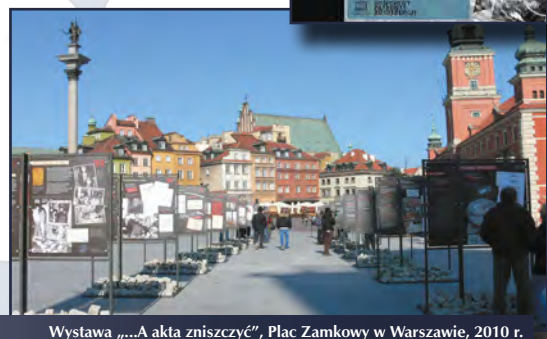
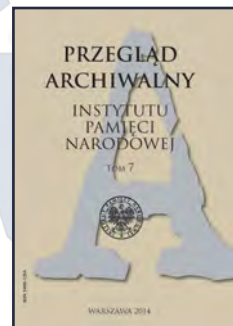
Owocem ich pracy jest ponad sto publikacji książkowych, wśród których znalazły się liczne wydawnictwa źródłowe, pomoce archiwalne, prace z zakresu źródłoznawstwa i archiwistyki oraz monografie historyczne. Do najważniejszych inicjatyw wydawniczych należy opracowywana wspólnie z partnerami z Ukrainy seria „Polska i Ukraina w latach trzydziestych-czterdziestych XX wieku”. Od 2008 r. Pion Archiwalny wydał również 7 tomów „Przeglądu Archiwalnego IPN”. Periodyk ten służy prezentacji wyników badań źródłoznawczych, archiwistycznych i historycznych oraz popularyzacji wiedzy o zasobie Instytutu.

Ważne forum wymiany poglądów pomiędzy historykami i archiwistami stanowią konferencje organizowane przez Pion Archiwalny samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami. Tylko w 2014 r. odbyło się w całym kraju kilkanaście takich spotkań, w tym m.in. kolejna edycja międzynarodowej konferencji „Colloquia Jerzy Skowronek dedicata” przygotowana wspólnie z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych oraz siódma edycja cyklu konferencji poświęconych dokumentacji audiowizualnej.

Zasób Instytutu prezentowany jest także na zewnątrz w formie wystaw, takich jak ekspozycja „...A akta zniszczyć” ukazująca dokumentację służb specjalnych byłego bloku komunistycznego oraz próby jej zniszczenia w okresie przełomu.

Archiwum otwiera również swoje wnętrza dla zwiedzających. Od 2009 r. z okazji Nocy Muzeów przez magazyny placówek Archiwum Instytutu w całym kraju przewinęły się setki osób, zapoznając się ze specyfiką zasobu IPN i z pracą jego archiwistów. Dużym zainteresowaniem szkół cieszą się lekcje archiwalne z cyklu „Co kryją archiwa IPN” prowadzone wspólnie z pracownikami pionu edukacyjnego. Najnowszą inicjatywą realizowaną przez Centrum Edukacyjne IPN wspólnie z BUiAD jest cykl interdyscyplinarnych spotkań pod hasłem „Laboratorium_archiwalne 1.0” poświęconych analizie wybranych źródeł z zasobu IPN.

Dzięki zróżnicowanej i coraz bogatszej ofercie działań naukowych i popularyzatorskich Pion Archiwalny IPN ma okazję dotrzeć do coraz szerszego grona odbiorców.

Wystawa „...A akta zniszczyć”, Plac Zamkowy w Warszawie, 2010 r.

Noc Muzeów 2015 w siedzibie BUiAD w Warszawie, ul. Kłobucka 21

Archiwum IPN zaprasza!

BUIAD	ul. Kłobucka 21, 02-699 Warszawa; tel.: 22 581 89 04; e-mail: buiad@ipn.gov.pl (dla wnioskodawców krajowych), archives@ipn.gov.pl (dla wnioskodawców zagranicznych) adres do korespondencji: ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa
OBUIAD w Białymstoku	ul. Warszatawowa 1A, 15-637 Białystok; tel.: 85 664 57 20; e-mail: oddzial.bialystok@ipn.gov.pl
OBUIAD w Gdańsku	al. Grunwaldzka 216, 80-266 Gdańsk; tel.: 58 511 92 11; e-mail: oddzial.gdansk@ipn.gov.pl
OBUIAD w Katowicach	ul. Józefowska 102, 40-145 Katowice; tel.: 32 207 05 00; e-mail: oddzial.katowice@ipn.gov.pl
OBUIAD w Krakowie	pl. Mieczysława Skulimowskiego 1, 32-020 Wieliczka; tel.: 12 289 14 00; e-mail: oddzial.krakow@ipn.gov.pl adres do korespondencji: ul. Reformacka 3, 31-012 Kraków
OBUIAD w Lublinie	ul. Szewska 2, 20-086 Lublin; tel.: 81 536 34 11; e-mail: obuiad.lublin@ipn.gov.pl
OBUIAD w Łodzi	ul. E. Orzeszkowej 31/35, 91-479 Łódź; tel.: 42 616 27 10; e-mail: oddzial.lodz@ipn.gov.pl
OBUIAD w Poznaniu	ul. Rolna 45a, 61-487 Poznań; tel.: 61 835 69 08; e-mail: obuiad.poznan@ipn.gov.pl
OBUIAD w Rzeszowie	ul. Słowackiego 18, 35-060 Rzeszów; tel.: 17 860 60 02; e-mail: oddzial.rzeszow@ipn.gov.pl
OBUIAD w Szczecinie	ul. K. Janickiego 30, 71-270 Szczecin; tel.: 91 484 98 30; e-mail: obuiad.szczecin@ipn.gov.pl
OBUIAD w Warszawie	pl. Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa; tel.: 22 530 86 40; e-mail: archiwum.warszawa@ipn.gov.pl
OBUIAD we Wrocławiu	ul. Softysowicka 21a, 51-168 Wrocław; tel.: 71 326 76 17; e-mail: oddzial.wroclaw@ipn.gov.pl adres do korespondencji: pl. Strzelecki 25, 50-224 Wrocław
Delegatura w Bydgoszczy	ul. Grudziądzka 9/15, 85-130 Bydgoszcz; tel.: 52 325 95 00
Delegatura w Kielcach	al. Na Stadion 1, 25-127 Kielce; tel.: 41 340 50 50
Delegatura w Olsztynie	ul. Jagiellońska 46, 10-273 Olsztyn; tel.: 89 521 48 00
Delegatura w Opolu	ul. Oleska 31, 45-052 Opole; tel.: 77 453 84 78
Delegatura w Radomiu	ul. Żeromskiego 53, 26-600 Radom; tel.: 48 368 24 00

pamięć.pl

www.ipn.gov.pl

Fotografie: K. Adamów, P. Czerniszewski, M. Drzewiecki, R. Dyrz, P. Gajewski,
B. Kochański, J. Kołodziejki, K. Pokwicka, J. Sieradzki, I. Witowicz, P. Życieński
Opracowanie graficzne: A. Janczewski